

Saksbehandler: Berit Hagen Agøy

Referanser:

MKR 08/2011

MKR/AU 21/10

Saksdokumenter:

Dok.dato	Tittel	Dok.ID
14.11.2011	Avtale med ELCSA.PDF	70908
14.11.2011	Undertegnet avtale med IECLB eng.PDF	70909
21.05.2010	Styringsdokument 2010-2012 for Mellomkirkelig råds engasjement i Midtøsten	50569

Den norske kirkes søsterkirkerelasjoner

Sammendrag

Den norske kirke har samarbeidsrelasjoner på nasjonalt plan til tre kirker:

- Evangelical Lutheran Church in Southern Africa (ELCSA)
- Evangelical Church of the Lutheran Confession in Brazil (IECLB)
- Evangelical Lutheran Church in Jordan and the Holy Land (ELCJHL)

Samarbeidet med kirkene i Sør-Afrika og Brasil kan sees på som en videreføring av norsk misjonsarbeid inn i en kirkelig kontekst. For Sør-Afrikas vedkommende finnes det også bånd til ELCSA gjennom Mellomkirkelig råd (MKR) og Kirkens Nødhjelps (KN) arbeid mot apartheid og samarbeidet mellom Norden og Det sørlige Afrika. (Norden-Focissa – videreført i Norges Kristne Råds One Body-prosjekt). Samarbeidet med Den evangelisk lutherske kirke i Jordan og Det hellige land har bakgrunn i ønsket om å sikre nærvær og en mer politisk rettet solidaritet med palestinske kristne. Alle disse avtalene er formet i forståelsen av at vi ønsker å bygge en vennsapsrelasjon mellom Den norske kirke og våre samarbeidskirker.

Det er nå gått en del år siden disse avtalene ble inngått, og det kan være nyttig å foreta en evaluering av hvorledes relasjonene fungerer med tanke på videre samarbeid. MKR inviteres i denne omgang til en bred drøfting av forholdet til samarbeidskirkene og til å gi innspill dersom rådet ønsker en mer omfattende evaluering.

Forslag til vedtak

1. MKR ber sekretariatet ta initiativ til en evaluering med tanke på en videreføring av samarbeidsavtalen med IECLB.
2. MKR ber sekretariatet ta initiativ til en evaluering av Den norske kirkes samarbeid med kirkene i Sør-Afrika, og spesielt med ELCSA.
3. MKR ber om at samarbeidet med ELCHL videreføres i tråd med rådets styringsdokument 2010-12 for Midtøsten.
4. MKR ber Kirkerådet arbeide for at menighetene og bispedømmene rapporterer om sitt arbeid med misjon og økumenisk samarbeid, slik at det er mulig å få en nasjonal oversikt over vennsksapsrelasjoner.
5. MKR anbefaler følgende vedr. bruken av OVF-midler til søsterkirker

.....

ELCSA 2012 er 3. året i prosjektperioden
IELCB må vurdere både ny avtale og nytt OVF-prosjekt
ELCHL må vurdere nytt OVF-prosjekt

Saksorientering

Vennskap som utfordrer

For Den norske kirke som er en stor, veletablert og ressurssterk kirke i den rike del av verden, kan det være passende å huske på den tanzanianske biskop Josia Kibiras ord om kirken som det gjensidige verdensomspennende fellesskapet. Kibira rører ved selve nerven i kirkelige vennskapskontakter når han slår fast at:

«Ingen kirke er så fattig at den ikke har noe å dele med andre, og ingen kirke er så rik at den ikke kan motta noe fra andre.»

Erkebiskop Desmond Tutu har sagt det slik:

«I am not interested in picking up crumbs of compassion thrown from the table of someone who considers himself my master. I want the full menu of rights!»

Biskop Munib Younan definerte, da han besøkte Norske Kirkedager i Trondheim 1997, hva han forsto med et vennskap. Det handler om:

1. Likeverd (felles avhengighet, villighet til å lære)
2. Partnerskap i sendelse (Guds misjon - vi er sendt i fellesskap)
3. Grasrotbasis (at det er basert og koordinert lokalt begge steder)
4. Åpenhet og tydelighet
5. Deling av ressurser (at alle er mottakere, at det handler om mer enn penger)
6. Felles visjon (at troen styrkes og utdypes)
7. For hele kirken (at fellesskapet har en påvirkning ut over den snevre krets)

Alle sitater fra *Du verden – veiledningshefte for vennskapssamarbeid i menigheter*. (KUI, MKR, SMM 2008)

I 1 Kor 12. kapittel beskrives kirken som Kristi kropp. Det er en beskrivelse av det verdensvide fellesskap som binder kirker sammen over hele jorden: «Med én Ånd ble vi alle døpt til å være én kropp, enten vi er jøder eller grekere, slaver eller frie, og alle fikk vi én Ånd å drikke». Sammen med menigheter over hele verden er vi felles om å være én kropp. Som del av den verdensvide kirke har vi derfor helt spesielle muligheter til å etablere kontakt med søsterkirker og menigheter i andre deler av verden, utvikle kjennskap og vennskap, dialog og samarbeid med mennesker på tvers av kulturelle skillelinjer. Også møtet med en kristentro som praktiseres annerledes enn i Norge, kan være en verdifull erfaring for både unge og voksne. Det at vi dypets sett hører sammen, gir den aller beste motivasjon til vennskap og solidaritet. Som lemmer på Kristi legeme kan vi aldri la være å bry oss om hverandre: «For om ett lem lider, lider alle de andre med. Og om ett lem blir hedret, gleder alle de andre seg.»

Det er ikke tvil om at opplevelsen av tilhørighet til et verdensvidt fellesskap inspirerer og styrker oss i møte med sørafrikanske, brasilianske og palestinske kristne. De personlige møtene hvor vi kjenner på fellesskapet i Kristus, er gylne øyeblikk, og utvilsomt har besøk fra søsterkirkene våre til norske menigheter – og omvendt – vært svært berikende. Men om vi skal videreutvikle disse gode relasjonene, må vi også være ærlige i forhold til en del utfordringer vi møter i samarbeidet.

De tre biskopene peker på noe helt grunnleggende; vennsapsrelasjoner må bygges på gjensidig avhengighet og respekt. Dette høres fint ut, men i virkelighetens verden er dette svært krevende å realisere fordi kirkene lever i så ulike kontekster. Forskjellen mellom Den norske kirke, med sin statskirkelige privilegerte posisjon med 80 % av befolkningen

som medlemmer, 4 millioner av verdens mest velstående, og Den lutherske kirken i Jordan og Det hellige land med hardt pressede 2-3 000 medlemmer, er skrikende. Vi sier ofte at kulturelle forskjeller beriker og hjelper oss til å forstå mer av vår egen kultur og tro. Det er helt sant, men samtidig stiller politiske, sosiale og kulturelle forskjeller mellom samarbeidspartnere oss overfor mange utfordringer. Når det gjelder ELCJHL, møtes vi med en naturlig forventning om solidaritet i en ekstremt krevende politisk situasjon under israelsk okkupasjon.

De materielle forskjellene mellom oss og våre palestinske, sørafrikanske og brasilianske lutherske trossøsken er også enorme. Svært mange vennsksrelasjoner mellom menigheter starter med en intensjon om at de økonomiske forskjellene ikke skal hindre en opplevelse av likeverd, men som regel går det ikke lang tid før økonomi blir et tema.

En annen utfordring er den historiske arven fra misjonsvirksomheten. NMS startet sitt arbeid i Sør-Afrika midt på 1800-tallet, i 1960 ble den 'norske' lutherske kirken i Zululand selvstendig, og i 1975 ble den nasjonale ELCSA en selvstendig kirke. Etter 1994 avsluttet både MKR, KN og NMS gradvis sitt engasjement i Sør-Afrika, og i dag er det bare noen få samarbeidsprosjekter igjen. Men fremdeles møter vi sørafrikanske lutherske kirkeledere som klager over at 'misjonærene forlot oss så alt for tidlig'. Fortsatt merkes ettervirkninger etter tidligere tiders misjonærens paternalisme og ukloke kulturpåvirkning. Apartheiderfaringene og ELCSA rolle under apartheidtiden, bidrar utvilsomt også til sår som ikke er leget ennå. MKR har samarbeidet med Samisk kirkeråd og Sør-Hålogaland bispedømmes forsoningsprosjekt i Cape Town knyttet til urfolk og fargede. Dette er bare et eksempel på at forsoningsproblematikken er høyst aktuell når det gjelder vår relasjon til Sør-Afrika.

Det er krevende å gå fra misjonssamarbeid til kirkesamarbeid. Misjonærenes økonomiske og utdanningsmessige bakgrunn skaper avstand, og selv om de ønsker å forholde seg til sine partnere som jevnbyrdige, er det vanskelig i praksis. Dette reiser kjente problemstillinger knyttet til kulturimperialisme, økonomisk avhengighet og behovet for misjonærenes kompetanse. Dette skal ikke utbroderes her, men det er viktig å ha i mente fordi det ligger mange både uuttalte og uttalte forventninger fra begge sider til et kirkesamarbeid som har sammenheng med historiske - og nåværende - relasjoner og bindinger til vestlig misjon. Edinburg 2010-markeringen i Oslo reiste en del av disse problemstillingene.

Det er også viktig å være klar over at en rekke andre kirkelige organisasjoner og utdanningsinstitusjoner i Norge samarbeider enten direkte eller via andre samarbeidsrelasjoner, med våre tre søsterkirker. Det finnes ingen samlet oversikt over dette, men det kan være nyttig å skaffe en bedre oversikt med tanke på vårt videre samarbeid.

2. OVF-støtte til søsterkirker

Kirkemøtet 1997 bestemte at 10 % av de midlene fra Opplysningsvesenets fond som disponeres av de sentralkirkelige rådene, skal fordeles til prosjekter i regi av eller til fordel for søsterkirker og internasjonale partnerorganisasjoner ("søsterkirkemidler", paragraf 3.2 i retningslinjer for OVF). Ut ifra vedtak i Kirkerådet (februar 2000) er det MKR som skal stå for fordelingen til disse tiltak. Fordelingsnøkkelen ble vedtatt av MKR i 2001 (MKR 06/01). Føringer for behandling av tildelinger til søsterkirker ble vedtatt av Mellomkirkelig råd i juni 2008. I 2011 ble midlene fordelt slik:

Formål	Fordelingsnøkkel	Sum
Program hos KV / LVF (del I)	50 % av tildelingen	955.000
Søknader fra søsterkirker Den norske kirke har samarbeidsavtaler med (del II)	40 % av tildelingen	764.000
Lokale og regionale vennsksrelasjoner med kirker i sør og øst. (del III)	10 % av tildelingen - til fordeling blant tre bispedømmer (rotasjonsordning). 2011: Hamar (kr 67.400), Bjørgvin (kr 67.400), og Nord-Hålogaland (kr 56.200)	191.000

Del er del II A som er av interesse i denne saken, og her ble midlene fordelt slik i 2011:

DEL II A) Søsterkirker Den norske kirke sentralt har formaliserte samarbeidsavtaler med	Driftstilskudd Kr 382.000	Prosjektstøtte Kr 382.000
IECLB - Brasil. Kr 100 000 er øremerket til IECLBs engasjement med Walter Altmanns lederskap i KV.	kr 127.333	
Prosjekt: Diakoniprojekt		kr 127.333
ELCSA – Sør-Afrika	kr 127.333	
Prosjekt: Ledertreningsprosjekt		kr 127.333
ELCJHL - Jordan og Det hellige land	kr 127.334	
Prosjekt: Kvinneprosjekt		kr 127.333

Følgende retningslinjer for denne støtten ble vedtatt av Mellomkirkelig råd i sitt møte i mai 2008 (MKR 35/08):

50 % av midlene fordeles **direkte som årlige driftstilskudd** til søsterkirker Den norske kirke sentralt har formaliserte samarbeidsavtaler med.

De resterende 50 % fordeles **etter søknad til prosjekter** i søsterkirker Den norske kirke sentralt har formaliserte samarbeidsavtaler med. Søkere kan være:

- Søsterkirker eller partnerorganisasjoner knyttet til disse søsterkirker.
- Vennsksmenigheter/bispedømmer i Norge på vegne av søsterkirker.
- Organisasjoner som er observatører i Nasjonalkomiteen, på vegne av søsterkirker Den norske kirke har formaliserte samarbeidsavtaler med.
- Det forutsettes at den norske partner som oversender søknad, har vurdert denne i forhold til retningslinjer for tildeling av OVF-midler til søsterkirker.

Søknadene må inneholde informasjon om:

- Målsetting og tiltak, inkludert eventuelle planer for oppfølging ved prosjektets eller aktivitetens avslutning.
- Hvordan prosjektet er inkludert i kirkens/organisasjonens øvrige arbeid. Søknader fra enkeltmenigheter og institusjoner må vedlegges anbefaling fra høyere kirkelig instans eller fremsendes gjennom den kirkelige struktur.

- Hvordan prosjektet styrker samarbeidet mellom kirker/organisasjoner lokalt, regionalt og nasjonalt.
- Relasjonen til Dnk eller organisasjonene.
- Søknad til andre instanser til samme prosjekt.
- Budsjett for prosjektet.

Rådet bør drøfte om disse retningslinjene skal videreføres eller og det er ønskelig med justeringer. En aktuell problemstilling er fordelingen mellom generell driftsstøtte og prosjektstøtte. Driftsstøtte skaper større frihet for søsterkirkene, men prosjekter kan åpne for tettere samarbeid.

3. Evangelical Lutheran Church in Southern Africa (ELCSA)

På Kirkemøtet i Øyer i 2005 ble det inngått en samarbeidsavtale mellom ELCSA, Den norske kirke, Kirkens Nødhjelp og Det Norske Misjonsselskap. Avtalen tar utgangspunkt i at kirken i Norge og i Sør-Afrika har en lang historie sammen som går helt tilbake til 1844. NMS har en lang historie i forhold til den lutherske kirken, mens MKR og KNs solidaritetsarbeid under apartheidtiden var et økumenisk samarbeid, særlig med Kirkerådet og Diakonia i Durban. Avtalen i 2005 førte disse to tradisjonene sammen. Avtalen forplikter partene til å 'deepen and develop our mutual relationship' gjennom å:

- dele felles anliggender
- utforske muligheter for samarbeid og samhandling innen felt som teologi, misjon, økumenikk, arbeid for fred, rettferdighet og vern av skaperverket
- informasjonsutveksling mellom våre to kirker og det videre lutherske og økumeniske fellesskap, regionalt og globalt
- holde felles kirkeledermøter om tema som angår begge kirker, for eksempel hvert fjerde år
- invitere representanter fra hverandres kirker til besøk m.m.
- etablere konkrete samarbeidsprosjekter

Oppfølging av avtalen:

I 2008 besøkte en delegasjon fra MKR, NMS og KN ELCSAs bispedømmer i Cape Orange og Kwa Zulu/Natal og hovedkontoret i Johannesburg. Vi har vært representert ved de fleste av ELCSAs årlige partnernøter (det har variert om det har vært KN-, NMS- eller MKR-folk som har deltatt), og i november 2011 vil en delegasjon fra Dnk besøke biskopen i Zulu/Natal Kwa, i forbindelse med COP17.

OVF-prosjektstøtte: ELCSA har allerede gjennomført et vellykket ledertreningsopplegg for biskoper, og har nå utarbeidet et opplegg for ledertrening som vil favne mye bredere når det gjelder deltakelse. Dette prosjektet ble iverksatt i samarbeid med NMS i 2010. Programmet var tenkt påbegynt i 2009, men oppstart ble utsatt til 2010. Ledertreningsopplegget er tenkt å vare frem til og med våren 2012. Kirken har utarbeidet et opplegg som integrerer lederskap i en kirkelig kontekst og lederskap og ansvar i forhold til samfunnsspørsmål. Målsettingen er å gjennomføre et ledertreningskurs som rommer administrativ kompetansebygging med fokus på praktisk styre og organisasjonsledelse og utvikling av lederskapsrollen med tanke på åndelig og samfunnsmessig veiledning og styringsfunksjon. Målgruppen er biskoper, generalsekretærer og neste generasjons ledere. Kirkerådets direktør og MKRs leder deltok på en del av ledertreningskurset da de besøkte Sør-Afrika i anledning av Lausanne III-konferansen i 2010. Dette prosjektet får treårig OVF-støtte for 2010-12.

Under besøket i oktober 2008 drøftet vi mulighetene for et nærmere samarbeid mellom MKR og ELCSA knyttet til arbeid med miljø, fred og rettferdighet. Men dette er ikke fulgt opp, noe som har sammenheng bl.a. med skifte av både KISP-rådgiver og generalsekretær i MKR. Dette er noe vi vil følge opp i samtaler under det planlagte besøket senere i år. ELCSA utfordrer oss stadig på at et av deres mest prekære behov er støtte til prestelønninger.

Rådet bør vurdere om det er ønskelig å foreta en større evaluering av vårt samarbeid med Sør-Afrika. Det har ikke vært gjort, og det er mange problemstillinger knyttet til MKRs apartheid-engasjement og NMS' misjonshistorie som kunne vært gjenstand for refleksjoner og evaluering.

ELCSA-avtalen utløper i 2013 og innen den tid skal det i følge avtalen være foretatt en evaluering med sikte på mulig fornyelse av avtalen.

Hamar og Oslo har avtaler på bispedømmenivå med ELCSA Kwa Zulu/Natal
Stavanger bispedømme med ELCSA-Cape Orange.
Menighetsavtaler: Ullern – Durban

4. Evangelical Church of the Lutheran Confession in Brazil (IELCB)

I forbindelse med LVFs generalforsamling i Winnipeg, Canada, i 2003 ble det inngått en avtale mellom IELCB og Den norske kirke. I denne avtalen tas det utgangspunkt i det fellesskapet som allerede eksisterer mellom våre to kirker i og med medlemskapene både i LVF og KV. Men også felles historie gjennom arbeidet til NMS, KN, Misjonsalliansen, Diakonhjemmet, Presteforeningen og kateketforeningen sitt arbeid i Brasil, ligger til grunn for avtalen. Innholdet i avtalen er ganske likt det vi refererte ovenfor når det gjelder ELCSA (jfr. også vedlagte avtale).

Oppfølging av avtalen

Vi har deltatt på synodemøtet i IELCB en del ganger. Men det har ikke vært noen større delegasjonsbesøk herfra til Brasil eller omvendt.

Den generelle driftsstøtten til IELCB er blitt brukt til å engasjere en person ved hovedkontoret som har avlastet Walter Altmann i hans posisjon som president i KV, i samarbeid med andre nordiske kirker. Etter skifte av generalsekretær i KV fortsatte støtten i en overgangsfase i begynnelsen av 2011, men dette behovet er ikke til stede på samme måte som før, og vi bør derfor vurdere hva vi nå gjør med dette.

OVF-prosjektstøtte: Escola Superior de Teologia er knyttet til IELCB. Skolen driver flere fakulteter, for teologi, diakoni og katekettikk. Diakonale prosjekter har lang tradisjon i kirken, og den diakonale utdannelsen har blitt en bærebjelke og gitt gode resultater. Behovet for diakonale tjenester øker. EST ønsker derfor å utvide og utvikle diakoni-utdannelsen i tråd med samfunnsendringer og kirkelige behov. Undervisning, forskning og faglig rådgivning ønskes styrket ved økt samarbeid mellom fakulteter, menigheter, kirkelige diakonale prosjekter og norske diakonale institusjoner. En større plan som involverer flere partnere er utviklet, "Making Diaconia a Public Action". OVF-støtten i 2011 inngår i denne planen, og er det tredje og siste året i prosjektet.

Den generelle målsettingen for prosjektet er å styrke forståelsen for diakoni og praksis i IELCBs menigheter gjennom konkrete samarbeidsprosjekter som involverer teologi- og diakonistudenter i diakonale menighetsprosjekter. I tillegg er det en målsetting å bringe kirkelig diakoni nærmere offentlig sektor på flere nivåer. Det er også en uttalt målsetting

å kunne bruke erfaringen fra praksisprosjektene til utveksling med institusjoner i Norge, særlig på det diakonifaglige område. Årets prosjekt fokuserer særlig på:

- 1) Rådgivning og undervisning i diakoni til menigheter
- 2) Sammenligne og utvikle en sammenheng mellom diakoni og offentlig praksis
- 3) Forskning
- 4) Samfunnstjeneste med rådgivning
- 5) Utvikle faglig materiell
- 6) Evaluering av prosjektet

Prosjektet ble gitt startstøtte i 2009 med tanke på økning og videre oppfølging de neste to år. Den faglige fornyelsen i prosjektet er viktig og vil innebære innsats fra Den norske kirke når det gjelder å dra nytte av IECLB/ESTs erfaringer og etablere utveksling som kan være av faglig interesse i Norge. Støtte til prosjektet vil også innebære en utjevning av partnerstøtte til de forskjellige deler av IECLBs arbeid, bl.a. gjennom NMS og KN. Det er grunnlag for utvidet samarbeid med partnere for prosjektet.

MKR må drøfte om vi ønsker utvikle et nytt treårig OVF-prosjekt innenfor dette samarbeidet.

Avtalen med IECLB gjelder for åtte år, så strengt tatt utløp den i juli 2011. Avtalen skal evalueres og eventuelt videreføres i løpet av avtaleperioden, noe som ikke har skjedd.

Bjørgvin biskop har vært på visitas til sjømannskirken i Brasil, men vi kjenner ikke til noen bispedømmer som har samarbeidsavtaler direkte med IECLB.

Menighetsavtaler:

Os menighet (Bjørgvin) har hatt misjonsavtale i Brasil, men denne er nå avsluttet.

Eigerøy (Stavanger) - Boa Vista

Bymenigheten (Stavanger) - Rio Preto og Santa Fe

5. Evangelical Lutheran Church in Jordan and the Holy Land (ELCJHL)

Samarbeidet med ELCJHL har en noe annen bakgrunn enn de med Sør-Afrika og Brasil i og med at den ikke er noen forlengelse av norsk misjonsvirksomhet. Den henger mer på vårt ønske om å være solidariske med trossøsken i Midtøsten og på det samarbeidet vi allerede har som medlemmer i LVF. I MKRs styringsdokument for MKRs engasjement i Midtøsten, vedtatt i mai 2010, beskrives målsetningene med samarbeidet med ELCJHL slik:

1. Gi fortsatt åndelig, moralsk og økonomisk støtte til vår søsterkirke i Jordan og Det hellige land (ELCJHL), jfr. Kirkemøtets vedtak, pkt. 4.
 - a. Støtte økonomisk prosjekter som ELCJHL søker om; det vil si følge opp ELCJHLs programarbeid for kvinner inntil prosjektperioden løper ut i 2011 og lytte til den lutherske kirkens videre prioriteringer fra 2012.
 - b. Delta i og støtte opp under Kirkenes verdensråds program for Israel og Det palestinske området med tanke på støtte til de lokale kirker, blant annet Palestine Israel Ecumenical Forum (PIEF) og Kirkeuka for fred.
 - c. Bidra til LVFs arbeid med å sikre den kristne minoriteten i Jerusalem boliger gjennom stiftelsen Oljeberget som støtter Augusta Victoria-sykehuset og boligprosjektet på Oljeberget.

- d. Bidra til ELCJHLs kirkelige arbeid og skolearbeid i samarbeid med Kirkens Nødhjelp.
 - e. Lytte til og gi respons på Kairosdokumentet.
2. Bidra til å styrke gjensidige avtaler og relasjoner mellom kirker i Norge og i Midtøsten.
- a. MKR ønsker å styrke kontakten med andre kirkesamfunn og kristne grupper utenfor de historiske kirkene, slik som messianske jøder og palestinske kristne grupper, i samarbeid med organisasjoner med godt kontaktnett i området, for eksempel Israelsmisjonen.
 - b. Bidra til å gjøre SMM og KUIs arbeid med vennsapsrelasjoner mer kjent og utbygd.
 - c. Støtte bispedømmenes arbeid, særlig relasjonen mellom Borg bispedømme og Evangelical Lutheran Church of Jordan and the Holy Land (ELCJHL).
 - d. I samarbeid med andre bidra til oppmerksomhet og engasjement rundt kristne minoriteter i Midtøsten generelt, særlig knyttet til spørsmål om trosfrihet.

Oppfølging av avtalen

ELCJHL er den av de tre samarbeidskirkene MKR har tettest kontakt med. Vi deltar i de årlige koordineringsmøtene med partnere, og MKRs generalsekretær er som styreleder i Stiftelsen Oljeberget i nær kontakt med arbeidet på Augusta Victoria-sykehuset og besøker det minst to ganger årlig.

Solidaritetsarbeidet gjennom Kirkeuka for fred i Israel og Palestina og oppfølgingen av Kairos-dokumentet er prioriterte arbeidsområder i MKR.

Vi har årlig sendt ut offersøknad til menighetene i Dnk med oppfordring til å gi kollekt til ELCJHLs arbeid, men dessverre uten noen særlig respons.

I tillegg til det som er nevnt i Midtøstenstrategien har MKR et nært samarbeid med biskop Munib Younan i forbindelse med hans rolle i Rådet for religiøse institusjoner i Jerusalem, som Trond Bakkevig på oppdrag av MKR fasiliterer med økonomisk støtte fra Utenriksdepartementet. Vi støtter også biskopen ved at Sven Oppegaard gjennom et samarbeid mellom MKR, Sjømannskirken og LVF fungerer som rådgiver for biskopen i hans egenskap av president i LVF.

OVF-prosjektstøtte: ELCJHL har bedt om midler til å drive programarbeid for kvinner. Prosjektet innebærer en programstilling som kvinnekoordinator. Fokuset ligger på å styrke kvinners rettigheter, deres deltakelse i samfunn og kirke og deres kristne identitet. Dette sees på som spesielt nødvendig ettersom kristne kvinner lever som minoritet mellom jøder og muslimer. Kirken vil fortsette å arbeide for dette gjennom undervisning og erfarings- og informasjonsutveksling, også sammen med andre kristne kirkesamfunn.

Kirken søker å oppnå målsettingene sine bl.a. gjennom dagssamlinger (workshops), en konferanse på Vestbredden samt en konferanse i Amman. De ønsker videre å skape bevissthet rundt kvinners rettigheter og gi kristne kvinner muligheten til å dele sine erfaringer gjennom halvårlige nyhetsbrev. Bibel-undervisning vil bli gitt for å styrke kvinners kristne identitet og gi dem større kunnskap om deres posisjon. Andre tematikker vil bli helsestell for mor og barn, samt vold i nære relasjoner, særlig rettet mot kvinner og barn.

Prosjektet ble gitt startstøtte i 2009, med tanke på økning og videre oppfølging de neste to år. Lignende tiltak som foreslås for 2010, er allerede blitt gjennomført i 2009 med hell.

OVF-støtten gjelder for årene 2009-11. Det betyr at vi må vurdere hva vi gjør i forhold til OVF-støtte i 2012.

Den aktiviteten kvinneprosjektet nå satser tungt på, er en gjennomgang av kvinneverettighetene i "ecclesiastical law" i ELCJHL. Siden ottomanene har kirkene fått delegert arve- og familieretten blant de kristne, og her er det sannsynligvis mye å ordne opp i.

Borg bispedømme inngikk i 2001 en avtale med ELCJHL
Vennskapsmenighetsavtaler:
Grefsen (Oslo) – Ramallah
Tromsø – Bethlehem, Gaza?
Stavanger - Nablus?
Hjartdal (Agder og Telemark) - Immanuelskirken, Tel Aviv

6. Nasjonale samarbeidskirker og SMM

I dag foregår det ingen samordning mellom de nasjonale avtalene og avtaler på bispe- og menighetsnivå. I og med at det ikke må rapporteres på denne type arbeid, er det også vanskelig å få oversikt over pågående samarbeid. Det er heller ingen føringer på SMM-samarbeidet i retning å få flere avtaler knyttet til de tre nasjonale avtalen. Det bør vurderes om dette er ønskelig.

7. Til drøfting:

MKR inviteres til en åpen samtale om relasjonen til søsterkirkene. Aktuelle problemstillinger kan være

- Bør det utarbeides en mer detaljert oversikt over eksisterende samarbeidsrelasjoner (sentralt og lokalt) som utgangspunkt for en evaluering av vennskapssamarbeid på nasjonalt, bispedømme og menighetsplan?
- Har det nasjonale samarbeidet fungert etter intensjonene (og vet vi hva de er)?
- Har vi klart å etablere kirke - kirke samarbeid, eller preges relasjonene av tradisjonell 'asymmetrisk misjonsarv'?
- Bør det utarbeides en langtidsplan for samarbeidet med hver av de tre søsterkirkene? Hvilke områder vil – og kan – vi samarbeide om?
- Hvilken relevans har utfordringene fra sør-evalueringen (Edinburgh 2010) for samarbeidet med søsterkirkene? Hvordan følges dette opp?
- Kommunikasjon og informasjon om søsterkirkene internt i Dnk
- Skal disse avtalene primært dreie seg om nasjonale samarbeidsprosjekter – i hvilken grad skal vi stimulere samarbeid på bispedømme – og menighetsplan?
- Søsterkirkene og SMM: Skal vi styre SMM-avtaler mot søsterkirkene?
- Søsterkirkene - Dnk og økumenisk samarbeid: Hvordan påvirker samarbeidsrelasjonen vår medvirkning i LVF og KV?
- Bør vi vurdere andre kirker i stedet for eller i tillegg til de tre vi i dag har nasjonale avtaler med?

Vi gjør oppmerksom på at oversikten over menighetsavtaler i dette er dokumentet er neppe fullstendig.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Videre arbeid med saken vil ikke medføre ekstra utgifter utover sekretariatets ordinære arbeid og Dnks økonomiske forpliktelser overfor søsterkirkene.

Communion in Faith, Life and Witness

**Partnership Agreement between
the Evangelical Lutheran Church of Southern Africa (ELCSA)
and
the Church of Norway (CoN)
in cooperation with the Norwegian Missionary Society (NMS)
and Norwegian Church Aid (NCA)**

1. Our common basis and calling

The Evangelical Lutheran Church of Southern Africa (ELCSA) and the Church of Norway (CoN) confess our common faith in the triune God, and believe that we through our common baptism belong to the one, holy, apostolic and catholic Church.

We confess together that the Gospel of Jesus Christ, as found in Holy Scripture and as interpreted and confessed in the ecumenical creeds and the Lutheran Confession, is the power of God that creates, equips and sustains us for faithful participation in God's mission in the world.

As members of the Lutheran World Federation (LWF), we are in communion, sharing Word and sacraments and recognizing one another's ministries. As members of the (LWF) and the World Council of Churches (WCC) we affirm our common calling and commitment to unity in faith, life and witness with all the member churches of these bodies, locally, nationally, regionally and globally. We invite our partners to share - as far as they can - the communion we have with other churches.

In our communion we are bound together to explore, extend and deepen our communion. In mutual accountability we will practice mutual sharing, support, admonition and critique, as we seek together to understand and respond to God's call.

2. Our common history

We acknowledge that the ELCSA and the CoN through the NMS have built a historical relationship through longstanding missionary and church cooperation since the first missionaries arrived in South Africa in 1844. We thank God for what has been granted to our churches through this relationship, by sharing of the Gospel, through the mutual sharing of spiritual gifts, through the longstanding encounters and through the sharing of our human resources. We also acknowledge the involvement of the CoN in the ecumenical struggle against racism and the apartheid regime as an important part of our common history. Other partners of our churches have also established cooperation and exchanged resources, like the Norwegian Church Aid, theological faculties and some of our dioceses. This history of our churches is intertwined in a way that has a deep impact on our churches. This inspires us to a further common involvement in the life of one another, in order to encourage one another to fulfill our calling to share the Gospel in word and deed, each in our place and together in our common world.

3. Our common commitment

We commit ourselves to deepen and develop our mutual relationship through:

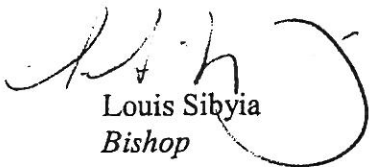
- Mutual sharing of concerns and mutual intercessions, e.g. through the different mass media tools of the partners,
- Exploring possibilities for some joint ventures in fields like theological studies, mission, local, national and world wide ecumenism, and initiatives for justice, peace and integrity of creation,
- Sharing information with the membership of our respective churches, the wider Lutheran communion as well as with our national and regional ecumenical partners, e.g. through our information networks,
- Holding common church leader meetings on themes of common concern at a regular basis, e.g. every four years,
- Inviting representatives from one another's churches in different positions and with a variety of responsibilities to visit and participate in the life of the other church,
- Establish or acknowledge agreements on specific programs, in cooperation with partners in both churches.

4. Common implementation and evaluation

This agreement is a platform for different efforts undertaken by the partners. Each church will implement the platform according to the regulations of the churches in work and the capacities available for this pursuit. Eight years after the signing church leaders from our churches and leaders from the NMS and the NCA will gather to evaluate whether the formulations of our agreement need to be revised. There might be other specific agreements on particular projects between different partners in our churches from time to time. The agreements or covenants attached to this agreement are to be revised or rescinded according to the terms of references agreed in each one of them.

Lillehammer, November 16, 2005

For the ELCSA:

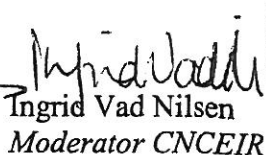

Louis Sibyia
Bishop

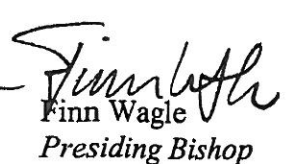

Frederick Bell
General Secretary

For the Church of Norway:

Ingrid Vad Nilsen
Moderator CNCEIR

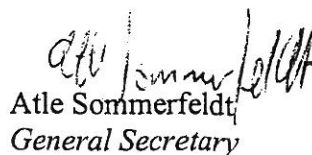
Finn Wagle
Presiding Bishop

For the NMS
as co-partner in this partnership:

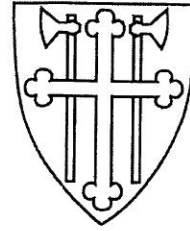
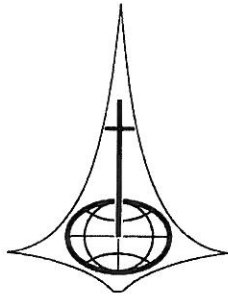

Lars Gunnar Lie
Moderator NMS

For the NCA
as co-partner in this partnership:

Atle Sommerfeldt
General Secretary

Communion in Faith, Life and Witness

Agreement between the Igreja Evangélica de Confissão
Luterana no Brasil/The Evangelical Church of the
Lutheran Confession in Brazil

and

Den norske kirke/Church of Norway

1. Preamble

The Evangelical Church of the Lutheran Confession in Brazil (IECLB) and the Church of Norway (CoN) confess our common faith in the triune God, and believe that we through our common baptism belong to the one, holy, apostolic and catholic Church.

We confess together that the Gospel of Jesus Christ, as found in Holy Scripture and as interpreted and confessed in the ecumenical creeds and the Lutheran Confessions, is the power of God that creates, equips and sustains us for faithful participation in God's mission in the world.

As members of the Lutheran World Federation (LWF), we are in communion, sharing Word and Sacraments and recognizing one another's ministries. As members of the LWF and the World Council of Churches (WCC) we affirm our common calling and commitment to unity in faith, life and witness with all churches.

In our communion we are bound together to explore, extend and deepen our communion. In mutual accountability we will practice mutual sharing, support, admonition and critique, as we seek together to understand and respond to God's call.

2. Background

We acknowledge the relationship and cooperation already established between our churches, realized e.g. through the Partnership Agreement between the Norwegian Missionary Society and the IECLB. Through partners such as the Norwegian Church Aid, the Norwegian unions for Pastors, Catechists and Deacons, Diakonhjemmet and Misjonsalliansen, on the Norwegian side, and Movimento Encontro (ME), Escola Superior de Teologia (EST), Casa Matriz de Diaconisas, Comunhão de Obreiros Diaconais (COD), Congrega-

Congregação de Catequistas, on Brazilian side, constituencies and institutions of our churches are cooperating.

3. Terms of Agreement

As churches that have received abundant gifts and resources for our communion in faith, life and witness from Jesus Christ, the Head of the Church, we commit ourselves to deepen and develop our mutual relationship through common efforts, in order to:

- explore possibilities for joint ventures in the fields of, i.a. theological studies, mission, Christian education, liturgy, local and international diaconia, social responsibilities, communication, local, national and world wide ecumenism, and initiatives for justice, peace and integrity of creation,
- exchange and share our experiences, spiritual gifts, intercessions and concerns,
- share information with both the membership of our respective churches and the wider Lutheran communion,
- hold common church leader meetings on themes of common concern on a regular basis, e.g. every four years,
- invite representatives from one another's churches in different positions and with a variety of responsibilities to visit and participate in the life of the other church,
- exercise our public responsibility as local and national churches in a globalized society, by holding one another informed about development of study documents and by co-developing possible joint declarations that address social, economic, political, cultural and ethical issues affecting church and society,
- establish or acknowledge agreements on specific programmes, in cooperation with partners in both churches.

4. Evaluation and reporting

This agreement shall be in effect for a period of eight years, from the date of its signing and celebration. Each church will implement it according to the regulations of the churches in work. During the eighth year it shall be evaluated and, eventually, revised according to a common understanding between the two parties. The agreements or covenants attached to this agreement are to be revised or rescinded according to the terms of reference agreed in each one of them.

Signed this 25th day of July 2003, at Winnipeg, Canada, on the occasion of the Tenth Assembly of the Lutheran World Federation.

Dr. Walter Altmann
IECLB – Church President

Rev. Ingrid Vad Nilsen
Moderator of Church of Norway Council on
Ecumenical and International Relations

MELLOMKIRKELIG RÅD OG MIDTØSTEN

STYRINGSDOKUMENT 2010-12

(Vedtatt av Mellomkirkelig råd 20. mai 2010)

Innledning

Kirkemøtet i 2008 erkjente at Den norske kirke - som del av Kristi legeme på jord - er knyttet sammen med kirkene i Midtøsten¹: Når ett lem lider, lider vi med. Kirkemøtet ber oss ta vår del av ansvaret for situasjonen i Midtøsten. MKR ønsker en bred tilnærming til utfordringene i Midtøsten - med oppmerksomheten også rettet mot ulike minoriteter, både religiøse, politiske og andre typer.

Fokus på Israel og Det palestinske området

MKR ønsker særlig å fokusere på situasjonen i Israel og Det palestinske området på grunn av den kirkehistoriske tilknytningen til landet, og fordi Bibelen, vår jødiske arv og kristne teologi trekkes inn på begge sider i konflikten. Dette gjør at vi som kirke har et særlig ansvar for å formidle et sant bilde av hva som skjer, å reflektere over hvorledes de bibelske tekster skal forstås i dag, og ikke minst å styrke våre trossøskens kristne vitnesbyrd om fred og forsoning.

Videre er situasjonen i Israel og Det palestinske området sentral for å forstå den politiske situasjonen i de andre landene i Midtøsten. Dette problemkomplekset er en underliggende og iblant manifest årsak til ustabiliteten i hele regionen, samtidig som internasjonale forhold selvsagt også kompliserer den israelsk-palestinske konflikten. MKR vil derfor prioritere denne delen av Midtøsten de nærmeste par årene på bakgrunn av signalene fra Kirkemøtet i 2008.

Vi har et ansvar for å forsøke å forstå og utfordre de ulike parters rolle i konfliktene i regionen. Alles grunnleggende rettigheter må forsvares. Dette innebærer et ansvar for å kritisere illegitim bruk av vold og brudd på menneskerettighetene begått av de ulike partene, både palestinske og israelske myndigheter og aktører.

Samtidig som vi anerkjenner staten Israel og respekterer det jødiske folks rett til eget land, vil vi understreke at Israel i dag er en okkupasjonsmakt som, i strid med FN og internasjonale avtaler, bidrar til at palestineres menneskerettigheter ikke ivaretas. Dette gir oss et særlig ansvar for å fokusere på situasjonen for palestinere. Den norske kirke har en samarbeidsavtale med Den evangelisk lutherske kirke i Jordan og Det hellige land (ELCJHL), noe som også forplikter oss til solidaritet og nær kontakt med de palestinske kristne.

Den aktuelle situasjonen gir særlige utfordringer. Det internasjonale samfunnet arbeider for å følge opp tidligere inngåtte avtaler om å etablere en to-statsløsning i Israel og Det palestinske området. Forhåpentligvis vil dette skje i løpet av de par nærmeste årene. Det er bred enighet om at norsk utenrikspolitikk skal bidra til å bygge en stabil og selvstendig palestinsk stat gjennom å styrke institusjoner og bygge det sivile samfunn. MKR støtter denne linjen ved å bidra til å styrke den lutherske kirken og dens diakonale institusjoner. Det er svært viktig å bidra til at kristne ikke emigrerer, men blir værende i sine hjem - som vitnesbyrd om troen og som ressurser for samfunnene de er en del av. Vårt religionsdialogiske engasjement er også begrunnet i troen på at de religiøse institusjonene er en viktig del av det sivile samfunn i

¹ Med Midtøsten mener vi her Israel, Det palestinske området, Egypt, Jordan, Libanon, Syria og Irak.

regionen, og at de spiller en sentral rolle i forsonings- og fredsarbeid. MKR ønsker å identifisere og styrke kontakten med fredsskapende miljøer blant både israelere og palestinere.

MKR vil støtte tiltak som legger press på Israel, for umiddelbart å oppheve blokaden av Gaza for å hindre at den menneskelige tragedien der fortsetter. Vi vil også arbeide for en stans i israelsk bosetning på okkuperte områder. MKR ønsker å ha et særlig fokus på den dramatiske situasjonen i Øst-Jerusalem. Vårt utgangspunkt er at Israel, som alle andre land, må forventes å rette seg etter internasjonal rett.

Kairosdokumentet fra palestinske kristne som kom i desember 2009, er et sterkt kall til oss om å tale sannferdig om den israelske okkupasjonen, og til å gå sammen med dem i arbeidet for å formidle evangeliets budskap om fred og forsoning. De ber oss særlig om å hindre at de bibelske tekster misbrukes til å forsvare urett, men heller understreke Guds levende ord som kilde til liv og rettferdighet for alle Guds barn.

Kirkemøtet i 2008 understreket at det er ”dei kristne i Midtausten sin situasjon og deira vitnemål til oss som er utgangspunkt for kva vi som kyrkje i nord skal gjere saman med dei”. Kairosdokumentet er tydelig på at det mest akutte nå er å få en slutt på den israelske okkupasjonen. De palestinske kristne fordømmer all bruk av vold og terror fra alle parter, og deres våpen i kampen for rettferdighet er det kristne kjærlighetsbudskapet. Vi utfordres av Kairosdokumentet til å stå sammen med dem og ta vår del av ansvaret for å fremme en rettferdig fred.

Fokus på kirkenes rolle i Midtøsten

MKR vil prioritere å ha et fokus på Midtøstens kristne kirker. En av grunnene til det er at en støtte til disse gruppene har en positiv betydning for regionen generelt.

For det *første* har kristne på grunn av ulike konflikter i området, ustabile økonomiske og politiske forhold kommet i en krevende situasjon. Ekstrem islam og jødedom bidrar også til dette. Dette fører blant annet til en økende og alarmerende emigrasjon av kristne fra Midtøsten. Når Midtøstens kristne velger å forlate området, blir også samfunnet mindre heterogent. En støtte til kristne kan være en støtte til et flerkulturelt og pluralistisk samfunn som tjener hele regionen.

For det *andre* spiller kristne en viktig rolle for fred og forsoning. De kristne er ikke noen ensartet gruppe, og kristne har tidvis spilt en problematisk rolle i Midtøsten, blant annet i Libanon. Til tross for dette representerer kristne ofte moderate krefter og demokratiske, pluralistiske verdier – og utgjør således en viktig motvekt til andre mindre demokratiske og ekstreme strømninger i området.

For det *tredje* driver kirkene i området viktig diakonalt arbeid. Kirkene i området utgjør i dag også en viktig ressurs for flere enn dem som er kristne. Kirkene har utviklet sosiale tjenester som kommer hele befolkningen til gode. De driver barne- og ungdomsskoler, yrkeskoler, sykehus, klinikker, senter for handikappede og ungdomsaktiviteter.

For det *fjerde* har alle kristne kirker sitt utgangspunkt i det som skjedde på de bibelske steder i denne regionen, med et særlig fokus i Israel/Palestina, men ikke bare der. Kirken som et verdensvidt og økumenisk fellesskap trenger på en særlig måte at det er kristne som ber og vitner om vår felles tro nettopp her, og at de bruker og tar vare på de hellige steder som tegn på kirkens budskap.

Prioriteringer

Ut fra denne bakgrunnen ønsker derfor MKR for perioden 2010-2012 å prioritere:

1. Å bidra i arbeidet med å skape fred med rettferdighet i Israel og i Det palestinske området, særlig ved å forsøke å påvirke norske myndigheter, norske kirkelige aktører og norsk offentlighet. Vi vil bidra til å styrke sivile organisasjoner i regionene som driver menneskerettsarbeid, fredsbyggende og diakonal institusjonsbygging.
2. Å støtte de kristne kirkene i Midtøsten, med særlig vekt på Det palestinske området. Støtten omfatter både kirkenes menighetsbyggende og diakonale arbeid, herunder freds- og dialogarbeid. En særlig viktig oppgave er å bidra til at kristne blir værende i regionen som levende vitnesbyrd om den kristne tro.
3. Å bidra til religionsdialogen, særlig gjennom å støtte arbeidet til Rådet av religiøse institusjoner (CRIHL - Council of Religious Institutions of the Holy Land).

Rolleforståelse og målgrupper

Et titalls norske organisasjoner er engasjert i Midtøsten. MKR skal ikke drive egne prosjekter i regionen, men støtte kirkelige partneres arbeid. Særlig viktig er samarbeidet med de internasjonale økumeniske organisasjonene Det lutherske verdensforbund (LVF) og Kirkenes verdensråd (KV), samt Kirkens Nødhjelp, Norges Kristne Råd og Stiftelsen Oljeberget. I særlig grad ønsker vi å samarbeide med vår søsterkirke ELCJHL. Andre samarbeidspartnere er Israelsmisjonen, Norsk Misjon i Øst og Sabeels Venner Norge.

MKR vil fortsette det konstruktive samarbeidet med Utenriksdepartementet som gir finansiell støtte til Stiftelsen Oljeberget og til vårt religionsdialogarbeid.

MKR skal spille en viktig rolle her hjemme i forhold til den norske offentligheten og politiske miljøer, og vi har et særlig ansvar i forhold til kristne miljøer. Ved å kommunisere et sannferdig bilde av hva som skjer og utforske hvilke veier som fører til fred, bør Den norske kirke spille en viktig opinionsdannende rolle. MKR vil særlig utfordre teologi som i praksis legitimerer israelsk okkupasjon av områder som går langt utover grensene fra 1967.

MKR ønsker også å videreføre sitt engasjement for religionsdialog. Religiøse aktører kan være med på å fremme dialog og brobygging, og MKR har opparbeidet seg erfaring, særlig gjennom religionsdialogen mellom jødiske, kristne og muslimske ledere i området.

Religionsdialog vil være en viktig prioritering fordi det både i Norge og i Midtøsten forekommer en spisset diskusjon om forholdet mellom religioner og om religioners plass i samfunnet. Det er likevel ikke slik at alt som bærer navnet "dialog" er noe MKR kan og bør støtte. Med utgangspunkt i retningslinjedokumentet om religionsdialog (MKR 14/08: *Hovedprinsipper for Mellomkirkelig råds interreligiøse engasjement*) vil rådet forsøke å prioritere prosjekter. MKR anerkjenner at dialogarbeid i regionen må skje på partenes premisser. Samtidig vil vi særlig jobbe for at kvinner og kvinners stilling er en del av dialogene.

Konkretiseringer av MKRs arbeid 2010-2012

Norsk kirkelig kontekst: holdningsskapende og teologisk arbeid

MKR vil gjennom sitt arbeid:

Bidra til å gi et sannferdig bilde av den israelsk/palestinske konflikten, både historisk og aktuelt; særlig å bidra til en bredere kirkelig forståelse av de etiske og teologiske problemstillingene som reises i møte med den aktuelle konflikten.

- a. Oppfordre lokalmenigheter og andre til å gjøre seg kjent med Kirkemøtesaken fra 2008 og engasjere seg i situasjonen i Midtøsten ved å søke og formidle kunnskap om regionen, be regelmessig for partene, delta i den årlige solidaritetsuka for Israel og Palestina i regi av Kirkenes Verdensråd (KV) og gi årlige offer til vår lutherske søsterkirke i Jordan og Det hellige landet (ELCJHL).
- b. Utruste og utfordre lokalmenigheter og andre til å arbeide med de etiske og teologiske problemstillingene som reises i møte med den aktuelle konflikten i Israel og Det palestinske området, blant annet ved å spre Kairosdokumentet.
- c. Bidra til å øke kunnskapen og bevisstheten omkring begge folks historie, inkludert kirkens til dels mørke historie overfor både jøder og muslimer, jfr. Kirkemøtets vedtak, pkt. 2.
- d. Motarbeide alle former for antisemittisme
- e. Samarbeide med Norges Kristne Råd og Teologisk nemnd i den nedsatte arbeidsgruppen som skal jobbe med teologiske problemstillinger, særlig forholdet mellom bibelforståelse og fordelingen av landområder, jfr. Kirkemøtets vedtak, pkt. 2.
- f. Samarbeide med utdanningsinstitusjoner og andre relevante partnere om å øke den generelle bevisstheten og kunnskapen om konflikten.
- g. Oppfordre menighetene til å arbeide med utfordringene i dagens Midtøsten i trosopplæringen.

Kirkelig samarbeid

MKR vil gjennom sitt arbeid

1. Bidra til tettere kontakt og gjensidig erfaringsutveksling mellom kristne i Norge og i Midtøsten ved å legge til rette for besøk fra Norge til Midtøsten.
 - a. Delta i kirkelige delegasjonsreiser til ulike land i Midtøsten, og bidra til økt deltakelse av ungdommer på slike turer.
 - b. Oppfordre lokalmenigheter til å utvikle og styrke kontakten med lokale menigheter i Midtøsten gjennom å besøke dem, inngå vennsapsavtaler og benytte bispedømmenes kontakter i Midtøsten.
 - c. Bidra til at en ungdom fra Den norske kirke hver sommer deltar på Sabeels ungdomskonferanse.
 - d. Rekruttere flere norske til KVs ledsagerprogram i Israel og Det palestinske området. (EAPPI - Ecumenical Accompaniment Programme in Palestine and Israel) i samarbeid med prosjektets norske styringsgruppe
 - e. Være en ressurs for og bidra med informasjon til norske kristne som vil reise til regionen på ferie eller i annet ærend.
 - f. Jobbe for at flere kristne benytter palestinske turoperatører, gjestehus og hoteller når de reiser på pilegrimsreise til Jerusalem og Betlehem.
 - g. Oppdatere og gjøre brosjyren "Kristne gjestehus i Midtøsten" bedre kjent.

2. Bidra til erfaringsutveksling ved å legge til rette for impulser fra Midtøsten til Norge
 - a. Legg til rette for besøk til Norge fra Midtøsten, inkludert palestinske kristne og messianske jøder.
 - b. Oppfordre norske lokalmenigheter til å opprette kontakt med kristne med bakgrunn fra Midtøsten som nå bor i Norge, inkludere dem i våre fellesskap og bruke deres kontakter og ressurser i gudstjenester og andre arrangementer.
3. Gi fortsatt åndelig, moralsk og økonomisk støtte til vår søsterkirke i Jordan og Det hellige land (ELCJHL), jfr. Kirkemøtets vedtak, pkt. 4.
 - a. Støtte økonomisk prosjekter som ELCJHL søker om; det vil si følge opp ELCJHLs programarbeid for kvinner inntil prosjektperioden løper ut i 2011 og lytte til den lutherske kirkens videre prioriteringer fra 2012.
 - b. Delta i og støtte opp under Kirkens verdensråds program for Israel og Det palestinske området med tanke på støtte til de lokale kirker, blant annet Palestine Israel Ecumenical Forum (PIEF) og Kirkeuka for fred.
 - c. Bidra til LVFs arbeid med å sikre den kristne minoriteten i Jerusalem boliger gjennom stiftelsen Oljeberget som støtter Augusta Victoria-sykehuset og boligprosjektet på Oljeberget.
 - d. Bidra til ELCJHLs kirkelige arbeid og skolearbeid i samarbeid med Kirkens Nødhjelp.
 - e. Lytte til og gi respons på Kairosdokumentet.
4. Bidra til å styrke gjensidige avtaler og relasjoner mellom kirker i Norge og i Midtøsten.
 - a. MKR ønsker å styrke kontakten med andre kirkesamfunn og kristne grupper utenfor de historiske kirkene, slik som messianske jøder og palestinske kristne grupper, i samarbeid med organisasjoner med godt kontaktnett i området, for eksempel Israelsmisjonen.
 - b. Bidra til å gjøre SMM og KUIs arbeid med vennsapsrelasjoner mer kjent og utbygd.
 - c. Støtte bispedømmenes arbeid, særlig relasjonen mellom Borg bispedømme og Evangelical Lutheran Church of Jordan and the Holy Land (ELCJHL).
 - d. I samarbeid med andre bidra til oppmerksomhet og engasjement rundt kristne minoriteter i Midtøsten generelt, særlig knyttet til spørsmål om trosfrihet.
5. Utvikle et nærmere samarbeid med Middle East Council of Churches (MECC), og på sikt bygge ut kontakten med kirker i ulike deler av Midtøsten.
6. Opprette kontakt med menneskerettighetsaktører på israelsk og palestinsk side, i samarbeid med blant annet Kirkens Nødhjelp, Sabeel og Karibu.

Arbeid med religionsdialog

MKR vil gjennom sitt arbeid

1. Videreføre arbeidet samarbeidet med det interreligiøse rådet i Jerusalem (CRIHL)
2. Bidra til Jordanian Interfaith Coexistence Research Centre i Amman
3. Fortløpende vurdere andre dialoginitiativ
4. Sette kvinner og ungdoms stilling på dagsorden i den interreligiøse dialogen

Norsk offentlighet: Politisk og opinionsdannende arbeid

MKR vil gjennom sitt arbeid

1. Bidra i den norske offentligheten til å gi et sannferdig bilde av den israelsk/palestinske konflikten, inkludert spørsmål om trosfrihet for kristne og andre religiøse minoriteter.
2. Motvirke retorikk og politikk som bygger opp under forestillingen om sivilisasjonskonflikt mellom Vesten og det muslimske Midtøsten.
 - a. Videreutvikle dialogarbeidet mellom MKR og Islamsk Råd og Det Mosaiske Trossamfund, også i forhold til spørsmål knyttet til Midtøsten.
 - b. I samarbeid med Islamsk Råd og Det Mosaiske Trossamfund dele relevante erfaringer fra dette arbeidet.
 - c. Synliggjøre erfaringer fra Midtøstens kristne som blir satt i en vanskelig posisjon gjennom slik retorikk og politikk.
3. Videreutvikle sitt samarbeid med Utenriksdepartementet, særlig knyttet til det interreligiøse rådet i Jerusalem (CRIHL) og Stiftelsen Oljeberget.
4. Styrke bevisstheten og engasjementet hos norske myndigheter for situasjonen til Midtøstens kristne slik at de sikres gode fremtidige levekår i regionen, og utrustes til å spille en konstruktiv rolle for forsoning og samfunnsbygging.
5. Oppfordre norske myndigheter til å gi opphold til kristne fra Midtøsten som må flykte på grunn av sin tro.
6. Arbeide for at norske myndigheter legger mer press på palestinske myndigheter på Vestbredden og Gaza for å respektere menneskerettigheter og garantere for minoriteters rettssikkerhet, og legge enda sterkere press på Israel for å umiddelbart oppheve blokaden av Gaza, stanse alle nye israelske bosetninger på okkupert jord, stoppe fordrivningen av palestinere fra Øst-Jerusalem, avskaffe okkupasjonen og få til en to-statsløsning.
7. Delta gjennom internasjonale, økumeniske organisasjoner som KV, KEK og LVF i felleskirkelige, koordinerte initiativ overfor politikere i USA og Vest-Europa.
8. Utnytte mulighetene som gis på eiendommen LVF disponerer på Oljeberget gjennom Stiftelsen Oljeberget, til å styrke sivile palestinske institusjoner og markere palestinernes rett til boliger.
9. Arbeide for at ingen norskeide selskaper eller statlige fond investerer i firmaer som bidrar til å opprettholde den ulovlige okkupasjonen, og at vi heller ikke handler varer som er ulovlig produsert i Det okkuperte palestinske området.